

D • N

13/3 1958

En amerikansk realist

Förre utrikesministern Dean Achesons nyss utkomna skrift "Power and diplomacy" torde klarare och mera auktoritativt än något annat arbete framlägga de allmänna synpunkter som i dagens läge är bestämmande för ledande amerikanska politiker, republikanska likaväl som demokratiska. På några punkter är Acheson visserligen skarpt kritisk mot den politik som förs. Han anser, för att ta några exempel, att de höga tullarna i USA onödigt försvårar demokratiernas samarbete, att vida större investeringar än nu sker borde kunna göras i underutvecklade länder, att man alltför starkt engagerat sig för det nationalistiska Kina — eller, korrekterare uttryckt, den nationalistiska exilregeringen på Formosa. Men i de mest aktuella och centrala frågorna av politisk och militär natur företräder han en härskande, av det stora flertalet stödd eller godtagen opinion, och han kan uttrycka sig mera öppet och bestämt än de som just nu sitter i utrikesdepartementets ledning eller i kongressens utrikespolitiska utskott.

Amerika och Västeuropa måste hålla samman, det är utgångspunkten för resonemanget. Utan amerikansk hjälp kan Västeuropa inte försvaras och dess fred alltså inte tryggas — i den mån nu trygghet kan vinnas; ett sovjetiserat Europa får en styrka som inom kort blir ett dödligt hot mot Amerika. Hur skall man, så långt det går, kunna organisera försvaret för att hindra angrepp och krig i väntan på den reella avspänning mellan blocken som är att vänta eller åtminstone att hoppas på i framtiden?

Den tes om "massiv vedergrällning" som Dulles uppställde för några år sedan — och som han efter allt att döma senare övergivit — kritiserar av Acheson med obeveklig skärpa. Det är inte, sådana förstörelsemedlen nu är, tänkbart att på varje isolerad och begränsad angreppshandling omedelbart svara med ett stort krig. En kinesisk attack på Quemoy utanför Kina eller en östtysk aktion av mindre omfattning i Västtyskland kan inte av USA besvaras med en atom- och vätebombning, vars resultat inom kort blir förstörandet av Peking eller (och) Moskva och av New York.

Detta vet den ryska statsledningen likaväl som den amerikanska, och det är därför ryssarna så ivrigt strävar att steg för steg förmå de västeuropeiska staterna att uppge sitt "lokala", i samverkan med USA uppbyggda försvar. Det är alltså nödvändigt att i Västeuropa och närmast i Västtyskland hålla militära, delvis amerikanska, styrkor av betydande slagkraft. Deras funktioner är två: dels att avvärja — och därigenom i praktiken helt förhindra — mera lokala, experimenterande aktioner från Ryssland och dess satelliter, dels att ge Västeuropa en garanti för att ett mera långsyftande och omfattande anfall leder till amerikanskt generalangrepp, till storkrig; saken kan också uttryckas så att de amerikanska trupperna i Europa skall binda USA att försvara sina europeiska allierade. "Slutsatsen blir att den trygghet som Västeuropa skall vinna genom förbundet med USA kräver att i Europa finns allierade försvarsstyrkor av sådan omfattning att Ryssland i kampen mot dem måste ställas inför nödvändigheten att anfälla USA." Att dra tillbaka de allierade styrkorna från Västtyskland skulle av Ryssland tydas som ett tecken på att USA avstår från försvaret av detta område — och kanske med rätta, antyder Acheson.

Hållningen till förslagen om utrymning — rysk och allierad — av Mellaneuropa måste från denna ståndpunkt bli negativ. Acheson tror emellertid inte heller att Ryssland kan vara berett att utrymma satellitstater som Polen, Tjeckoslovakien och Ungern; risken för uppror i dessa länder är alltför stor. Den allmänna diskussionen av

dessa möjligheter är likväl till nytta för Ryssland, ty den leder till oenighet mellan de allierade och osäkerhet i deras militärpolitik i Europa. Helt otänkbart är inte att Ryssland verkligen skulle gå med på en ömsesidig utrymning för att få bort amerikanerna från Västeuropa. "De vet att ryska trupper kunde och måste återvända till sina positioner. De tror, riktigt nog, att de amerikanska trupperna, om de ger sig av, inte kommer tillbaka. Ty en viktig skillnad mellan totalitära och av folket kontrollerade system är att de senare inte plötsligt kan kasta om en politik som inlets under stor anslutning av folket." Att många demokratiska politiker är lockade "av denna speciella galenskap beror på frestelsen för alla politiker att säga till folket att dess främsta förhoppningar och önsksningar kan förverkligas utan fara och utan ansträngning".

Acheson räknar på en avspänning i framtiden — efter ännu ett skede av kallt krig eller bitter och väpnad fred. Men han står skeptisk till tanken på ett avtal om nedrustning eller avrustning i fråga om de nya vapnen. "Anta exempelvis att ett system för luftkontroll över vissa områden etableras. Jag utgår från att elementär klokhet skulle förmå alla att hålla sina strategiska bombare och sina raketbaser så fria från insyn (och så säkra mot överraskande anfall) som möjligt. Om vi har det bästa inspektionssystemet och iakttar att något sker på den andra sidan som oroar oss — vad skall vi då göra? Klaga över det och begära en undersökning, och vem skall utföra den? Eller själva svara med ett preventivt angrepp?" I dessa korta satser blottlägger Acheson — som på många andra punkter — kärnan i ett problem som i regel, av politiker och pressen, bortskymmes av en slappt optimistisk fraseologi.

Mars 2 l. 1 k.
S: a 3